

KPC Groep

Verstand van leren
Gevoel voor mensen

Speciaal Gewoon

overstappen van speciaal naar regulier onderwijs

Cees de Wit, Maartje Reitsma
Schoolpsychologencongres 2014

Wie zijn jullie?

Wie zijn wij?

Recht op onderwijs dat is gericht op:

- de ontplooiing van het kind;
- respect voor mensen- en kinderrechten;
- respect voor de eigen culturele identiteit, de waarden van het eigen land en van andere landen;
- vrede en verdraagzaamheid;
- gelijkheid tussen geslachten;
- vriendschap tussen alle volken en groepen;
- eerbied voor het milieu

- Klopt
- Klopt niet

Wat denk jij van deze stelling?

Passend onderwijs en gelijke behandeling

De Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte verplicht een school te onderzoeken of een leerling met behulp van een aanpassing op de school terecht kan of kan blijven. De leerling moet wel zelf om een aanpassing vragen. Bijvoorbeeld extra begeleiding voor een leerling met autisme of hulpmiddelen voor een leerling met een motorische stoornis. Alleen als de aanpassing in redelijkheid niet van de school gevraagd kan worden, geldt het recht op extra ondersteuning niet.

Van terugplaatsen naar overstappen!

Doelgroep

Van
cluster 4:

- speciaal onderwijs (so)
- voortgezet speciaal onderwijs (vso)

Naar
regulier:

- basisonderwijs (bao)
- speciaal basisonderwijs (sbo)
- voortgezet onderwijs (vo)
- praktijkonderwijs (pro)
- vmbo met lwoo bekostiging

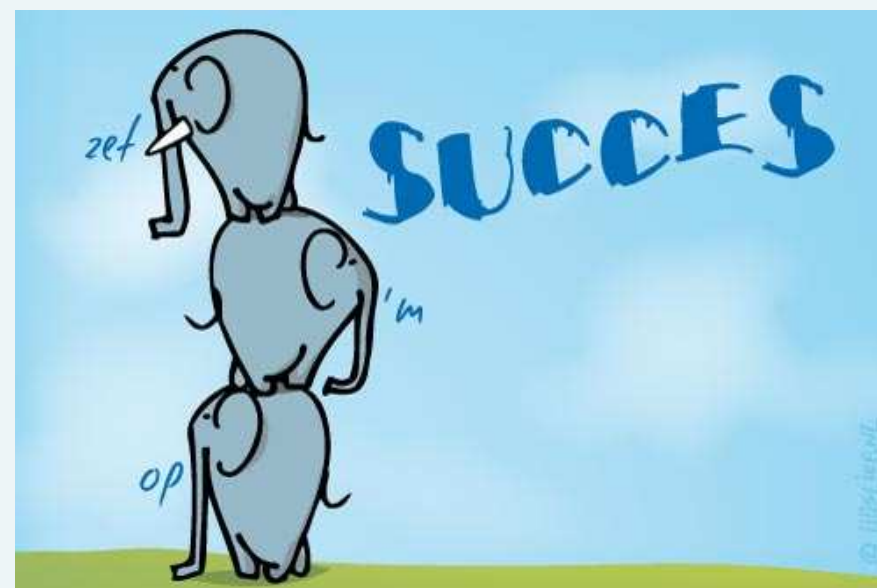

Onderzoeksvragen

Huidige praktijk

Wanneer is het succesvol?

Wat draagt bij aan de succesvolle terugplaatsing?

Methode

Expertmeeting
Expert gesprekken
Literatuurstudie
Vragenlijst
Casestudie

Wanneer is een overstap succesvol?

Schoolsucces (diploma halen, regulier vervolgonderwijs)

Welbevinden leerling

Sociale acceptatie in de groep / klas

Positieve sociaal-emotionele ontwikkeling

Alle partijen zijn tevreden

Perspectief voor de leerling

Hoe vaak komt het voor?

Hoeveel % van de scholen heeft te maken met overstappers?

so/vso scholen (N= 54)	96 %
bao / sbao (N= 256)	12 %
Pro (N=32)	78 %
vmbo (N=247)	ca 50 %
havo / vwo (N=203)	ca 43 %

Kleine aantallen per jaar

Wie van jullie heeft te maken met overstappers?

Waarom overstappen?
We vragen het Nathan!

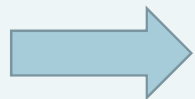

Waarom overstappen?

- Ontwikkelingsperspectief leerling
- Niet 'speciaal' willen zijn
- Vrienden maken / in de buurt naar school
- Verstreken indicatietermijn

Op verzoek van school

Op verzoek van leerling / ouders

Hoe succesvol is overstappen?

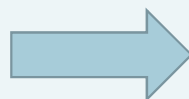
80 % (zeer) succesvol

10 % niet succesvol

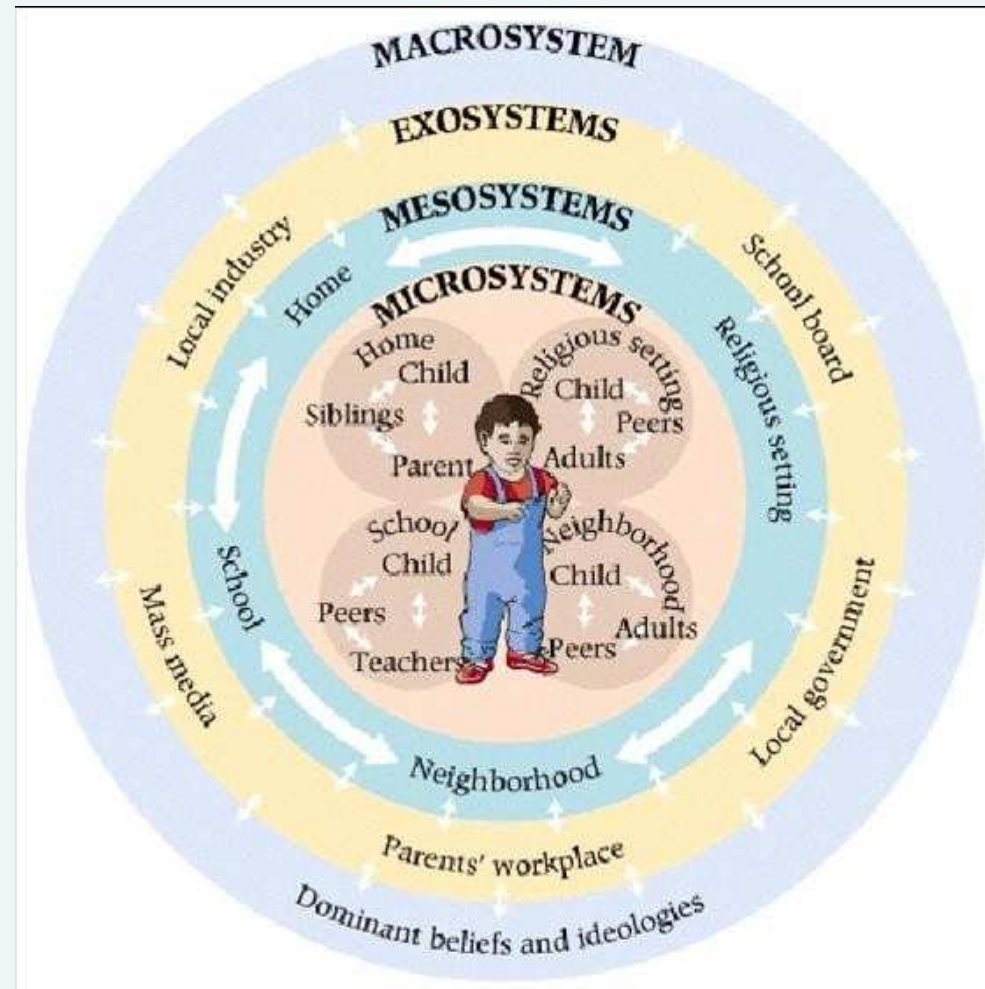
Komt weinig voor

Meeste overstappen zijn succesvol

Spelen we op safe??

Wat is bepalend voor een succesvolle overstap?

(Succes)Factoren

Kind / leerling

Ouders / gezin

Speciale school

Reguliere school

Samenwerkingsverband

- Relatie ouders - school

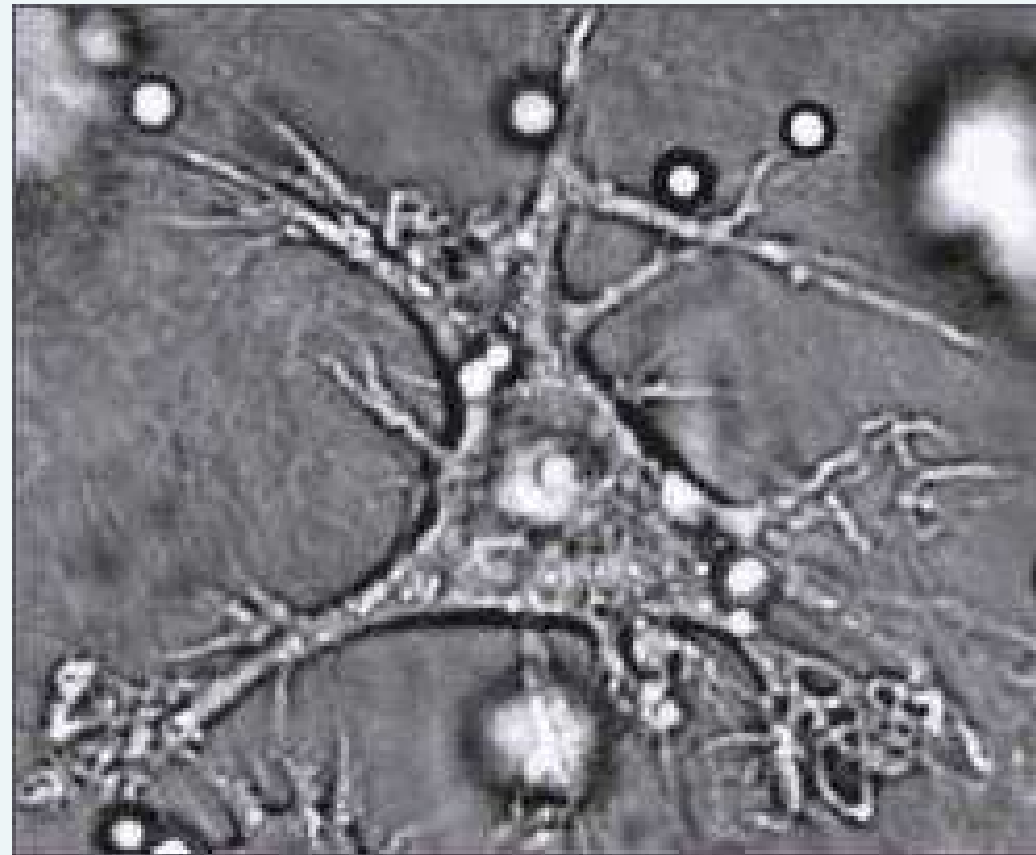
- Relatie school - school (overdracht)

- **Relatie leerling - school**

Geen enkele factor is doorslaggevend

Samenhang
Interactie
Stapeling

Succesfactor leerling

Motivatie

Acceptatie beperking / hulp durven vragen

Aanspreekbaar op gedrag

(Cognitieve) overcapaciteit

Succesfactor ouders / gezin

Betrokken ouders, ondersteunend aan het kind

Staan achter de keuze

Brussen zijn betekenisvol

Ondersteuning voor het gezin

Succesfactor speciale school

Goed zicht op ontwikkelingsperspectief leerling
Iedereen wordt betrokken om leerling in beeld te krijgen
Bekendheid met scholen binnen samenwerkingsverband
Weten wat reguliere school vraagt van leerling

Succesfactor reguliere school (1)

Visie: inclusief denken

Ontwikkelen en leren staat centraal

Open houding naar leerling en ouders

Leerling is echt in beeld!

'Kleinschaligheid'

Team staat achter de overstap / lerend team

Werken met praktische handelingsadviezen

Succesfactor reguliere school (2)

Collegiale consultatie / cultuur

Leraar en team: reflectie op eigen handelen

Ondersteuningsstructuur voor leraren & leerlingen

Aandacht voor dynamiek in groep / klas

Differentiatie in de groep / klas

Facilitering vanuit het management

Succesfactor samenwerkingsverband

Visie op overstappen (schakelonderwijs)
Stimuleert en faciliteert overstappen
Volgen van overstappers: leren en evalueren

Succesfactor relatie ouders - school

Ouders worden serieus genomen
Goed en frequent contact
Contactpersoon

Succesfactor relatie speciaal – regulier (1)

Tijdige afwegen van overstap ('wentijd')

Iedereen wordt betrokken / iedereen staat erachter

Leerling is voorbereid

Ambulant begeleider is betrokken

Zoeken naar een school: gezamenlijk proces

Speciaal en regulier kijken bij elkaar

Ouders en leerlingen: reëel beeld van de reguliere school

Succesfactor relatie speciaal – regulier (2)

Warme overdacht

Praktische handelingsadviezen

Doorgaande leerlijnen in kaart gebracht / knelpunten opgelost

Afscheid van de oude school

Terugkoppeling van ervaringen: samen leren

Succesfactor relatie leerling - school

Klik met de leraar / begeleider

De leraar wil zich verdiepen in de leerling

Leerling mag meedenken, meebeslissen

Leraar helpt leerling om zich vaardigheden
eigen te maken die van belang zijn bij overstap

Handreiking

De overstap van leerlingen
van speciaal naar
regulier onderwijs.

praktijkvoorbeeld * mitselicht * succesfactor * regelgeving

6

fasen

speciaal → regulier

Handreiking 6 fasen

1. Oriëntatie op overstappen: de leerling vol in beeld
2. Onderwijsbehoeften en het vinden van de juiste school
3. De voorbereiding op de overstap
4. De start in het regulier
5. De voortgang in het regulier
6. Ten slotte, of ook wel in het beginne (Samenwerkingsverband)

uitgelicht

succesfactor

praktijkvoorbeeld

regelgeving

Inleiding

Wetgeving

Jaarlijkse evaluatie ontwikkelingsperspectief

Leerling gaat terug naar regulier, tenzij

School van herkomst heeft zorgplicht

Ouders melden leerling aan bij nieuwe school

Ouders en school verstrekken informatie aan nieuwe school

Reguliere school beslist binnen 10 weken

Binnen 6 weken op regulier: ontwikkelingsperspectief opstellen

Samenwerkingsverband en besturen: passend onderwijs

Opbrengsten van de overstap

Leerling gaat zich 'meer regulier' gedragen

Leerling voelt zich minder speciaal

Leerling trekt zich op aan andere leerlingen (sociale en emotionele ontwikkeling)

Meer zelfvertrouwen

Vrienden dicht bij huis

Leerlingen laten ook thuis een positieve ontwikkeling laten zien,
waardoor ouders meer vertrouwen in hun kind krijgen en hun
kind meer los durven te laten

Relevant recent onderzoek: Ledoux et al. (2012)

Vergelijking van zorgleerlingen op bao, sbo, cluster 3 en cluster 4

Cluster 4 leerlingen beoordelen zichzelf het laagst op welbevinden, zelfvertrouwen & taakmotivatie

Leraren beoordelen leerlingen uit cluster 4 het laagst op gedrag, werkhouding en de relatie met de leraar

Volgens leraren is onderpresteren van leerlingen op cluster 4 het hoogst

Relevant recent onderzoek: Inspectie van het Onderwijs (2013)

- Kritische capaciteit (groepssamenstelling)
- Kijken naar meer dan schoolfactoren en kindkenmerken
- Ook ondersteuning voor kinderen zonder indicatie
- Deskundigheid: gemis dat leraren niet bij elkaar in de klas kijken
- Flexibele onderwijspraktijk (aanpassingen)
- Warme overgang po – vo
- Leerlingen voelen zich veilig, leraren voelen zich betrokken

Aanbeveling

- Inspectie van het Onderwijs (2103)
- Ondersteuningsbehoefte leerling in beeld
- Matching van ondersteuningsbehoefte en school
- Extra aandacht voor de overdracht
- Ouders betrekken

Uitdagingen

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat meer leerlingen de overstap kunnen maken?

Hoe zorgen we ervoor dat we van elke overstap leren?

Hoe bouwen we gezamenlijke expertise op?

Welke stap zet jij maandag om overstappen
bespreekbaar te maken of te stimuleren?

www.speciaalgewoon.nl

Maartje Reitsma

m.reitsma@kpcgroep.nl

06-12309902

twitter: @speciaalgewoon

twitter: @maartjereitsma